

NR. 5. VORDERING TOT VERNIETIGING OPZEGGING TOELATINGSOVEREENKOMST. OVERNAME PRAKTIJK

Kritiek op rapport commissie van deskundigen van vakgenoten afgewezen. Ernstige bezwaren tegen functioneren specialist, hetgeen benadrukt wordt door roeyement als lid van de beroepsvereniging. Geen schadevergoeding, wel – conform bereidverklaring Stichting – overname praktijk.

Scheidsgerecht voor het Nederlandse Ziekenhuiswezen

(mr. C.J. van Zeben, voorzitter, mevrouw mr. A.M. Goudsmit, de heren mr. N.A. Neyzen, dr. B.K. Bootsma en dr. J. Felderhof, leden, met bijstand van mr. L.J.C.M. Horbach, griffier)

1 februari 1996

Bindend advies (95/21) in de zaak van:

A,
wonende te X,
eiser,
gemachtigde mr. W. Dommering,

tegen:

de stichting
B,
gevestigd te Y,
verweester,
gemachtigde mr. A.H. Canté.

Partijen worden hierna mede aangeduid als ‘A’ en ‘de Stichting’.

1. De procesgang

1.1. A heeft bij memorie van eis gevorderd dat het Scheidsgerecht:

Primair:

- a. het besluit van de Stichting om de toelatingsovereenkomst met A per 31 december 1995 te beëindigen vernietigt;
- b. de Stichting veroordeelt om A na 31 december 1995 in de gelegenheid te blijven stellen diens werkzaamheden als orthopedisch chirurg uit te oefenen;

Subsidiair:

- a. de Stichting veroordeelt om de praktijk van A op de gebruikelijke voorwaarden van hem over te nemen, zulks met dien verstande dat, indien partijen over de overnamesom geen overeenstemming bereiken, deze door een door partijen – dan wel door de president van de rechtbank te X, indien partijen daarover geen overeenstemming bereiken – aan te wijzen accountant bindend zal worden vastgesteld, zulks onder bepaling dat de overnamesom binnen een maand na vaststelling daarvan door de Stichting op een door A aan te geven wijze aan hem zal worden voldaan;
 - b. de Stichting veroordeelt om aan A ten titel van schadevergoeding in verband met de beëindiging van de toelatingsovereenkomst binnen een maand na het geven van dit bindend advies een bedrag van f 500.000,= te voldoen;
- alles met veroordeling van de Stichting in de kosten van deze procedure, een bijdrage in de kosten van juridische bijstand van A daaronder begrepen.

1.2. De Stichting heeft bij memorie van antwoord geconcludeerd tot afwijzing van het primair en subsidiair gevorderde, behoudens het onder a. subsidiair gevorderde dat – zoals de Stichting reeds voorafgaande aan het aanspannen van deze procedure aan A heeft toegezegd – kan worden toegewezen, met veroordeling van A in de kosten van deze procedure, zowel voor wat betreft de kosten van het Scheidsgerecht als die van de Stichting.

1.3. Op 30 oktober 1995 heeft de mondelinge behandeling van het verzoek plaatsgevonden. Daarbij waren aanwezig partijen, vergezeld van hun gemachtigden. Namens de Stichting waren aanwezig de heren C en D,

voorzitter, respectievelijk secretaris van het bestuur van de Stichting en dr. E, directeur patiëntenzorg. Aan de zijde van A waren tevens aanwezig dr. F en dr. G. Beide partijen hebben hun standpunten aan de hand van pleitnota's toegelicht.

1.4. Beide partijen hebben producties in het geding gebracht.

1.5. Het Scheidsgerecht heeft vervolgens een nieuwe mondelinge behandeling bepaald ten behoeve van het horen van prof. H, dr. I en dr. J als getuigen/informanten.

Deze mondelinge behandeling heeft plaatsgevonden op 7 december 1995. Voornoemde getuigen/informanten zijn bij die gelegenheid gehoord.

2. Samenvatting van het geschil

2.1. De Stichting exploiteert een ziekenhuis in Y. De Stichting is ontstaan na de sluiting van het K- en het L ziekenhuis in X.

2.2. A is in 1984 als orthopedisch chirurg toegelaten tot het K-ziekenhuis in X.

Vanaf 1 juni 1990 werd hij tot 1 januari 1995 voor bepaalde tijd toegelaten tot het ziekenhuis van de Stichting. De reden voor de tijdelijk toelating was gelegen in de omstandigheid dat in het door de Stichting geëxploiteerde ziekenhuis slechts 2 functieplaatsen orthopedie beschikbaar waren, terwijl er drie orthopedisch chirurgen als gevolg van de sluiting van voormelde ziekenhuizen beschikbaar waren. In die situatie heeft een derde ziekenhuis tijdelijk, voor een periode van vijf jaren, de door haar niet benutte 0,6 functieplaats orthopedie aan de Stichting ter beschikking gesteld, zodat de Stichting – zij het tijdelijk – 3 orthopedisch chirurgen kon benoemen.

2.3. De Stichting heeft ook de beide andere, hiervoor bedoelde, orthopedisch chirurgen in 1990 voor dezelfde duur toegelaten. Zij zijn – zonder A – in maatschapsverband gaan samenwerken.

2.4. In de periode 1990 tot en met 1992 hebben een aantal medewerkers en patiënten klachten ingediend omtrent het functioneren van A. Het betrof met name bejegeningproblemen.

2.5. In het najaar van 1992 heeft in het ziekenhuis van de Stichting een visitatie door de Visitatie-Commissie Niet Opleidings Klinieken van de Nederlandse Orthopaedische Vereniging plaatsgevonden. De Visitatie-Commissie heeft bij die gelegenheid haar grote zorg uitgesproken omtrent het functioneren van A. Voorgesteld werd A enige tijd door een collega te laten begeleiden.

2.6. In (een deel van het jaar) 1993 is A begeleid door de orthopedisch chirurg dr. G.

2.7. Eind 1993 heeft wederom visitatie plaatsgevonden. Uit het door de Visitatie-Commissie opgemaakte rapport blijkt onder meer het volgende:

‘In vergelijking met de voorgaande visitatie is er zeker sprake van een belangrijke verbetering, met name het aantal klachten dat bij allerlei instanties is terechtgekomen is verbeterd. Evenwel moet vastgesteld worden dat in de zorg aan patiënten besteed, in de bejegening van de omgeving en in de samenwerking met anderen uit die omgeving nog steeds ernstige manco's bestaan. Deze manco's en tekortkomingen geven aanleiding tot zorg.’

2.8. Bij schrijven van 19 december 1994 heeft de Stichting onder meer het navolgende aan A medegedeeld:

‘Het bestuur is van oordeel dat de tegen uw functioneren als specialist gerezen bezwaren voldoende zijn om te besluiten aan u geen nieuwe toelatingsovereenkomst aan te bieden. Niettemin heeft het bestuur besloten om u een allerlaatste kans te bieden in uw functioneren een ingrijpende en blijvende verbetering aan te brengen door u een nieuwe toelatingsovereenkomst aan te bieden voor, vooralsnog, de periode van 12 maanden, te rekenen vanaf 1 januari a.s. en dus tot 1 januari 1996, en overigens op de thans geldende condities.

Deze verlenging, indien door u geaccepteerd, laat onverlet de bevoegdheid van het bestuur om ook voor 1 januari 1996 tegen u maatregelen te treffen (tussentijdse opzegging van de nieuwe toelatingsovereenkomst niet uitgezonderd), indien nieuwe ontwikkelingen daartoe nopen. Onder nieuwe ontwikkelingen moet in dit verband tevens worden begrepen nieuwe informatie over reeds bekende feiten, zoals bijvoorbeeld de nog in voorbereiding zijnde rapportage van prof. M.

Uitblijven van de verlangde structurele verbetering van uw functioneren zal per 1 januari 1996 onherroepelijk leiden tot het besluit dat aan u geen nieuwe toelatingsovereenkomst wordt aangeboden.’

2.9. De raadsman van A heeft bij schrijven van 30 december 1994 aan de Stichting onder meer het volgende medegedeeld:

‘Namens de heer A kan ik u berichten dat hij uw aanbod om zijn toelating op ongewijzigde voorwaarden te verlengen aanvaardt.....

De heer A tekent bij deze acceptatie slechts aan ...beëindiging primair zal moeten worden getoetst aan de criteria, die in art. 18 van de Toelatingsovereenkomst zijn omschreven.’

2.10. De toelating van de onder 2.3 bedoelde orthopedisch chirurgen is in 1994 omgezet in een toelating voor onbepaalde tijd.

2.11. Bij schrijven van 3 januari 1995 heeft prof. dr. M, naar aanleiding van een tweetal door patiënten tegen A ingediende klachten, als deskundige door de Stichting ingeschakeld, onder meer het volgende verklaard:

‘Naar aanleiding van ... deel ik u na zorgvuldige bestudering van de aan mij toegezonden gegevens betreffende deze patiënten mede dat ik van mening ben dat de zorg aan bovengenoemde patiënten verstrekt binnen de orthopedische beroepsgroep niet geheel en al gebruikelijk is. De snelle opeenvolging van deze casus doen mij vrezen dat de begeleiding die op voorstel van de visitatie-commissie niet-opleidingsklinieken in 1993 heeft plaatsgevonden, niet het resultaat heeft opgeleverd dat wij allen ervan verwacht hebben.’

2.12. Bij schrijven van 5 januari 1995 heeft de Inspecteur van de Volksgezondheid voor Z, N, onder meer het volgende aan de Stichting medegedeeld:

‘Door tussenkomst van de directie van het B ziekenhuis zijn mij een aantal klachten van patiënten met betrekking tot het medisch handelen van de heer A bekend geworden.... Voor wat betreft de eerste drie klachten kan mede op grond van een beoordeling door externe deskundigen reeds worden vastgesteld, dat de klachten gegrond waren. Met betrekking tot de eerste twee klachten heeft mijn collega mevrouw O, geneeskundig inspecteur, de heer A uitgenodigd voor een gesprek in het bureau van de inspectie. De heer A heeft daarop in een schrijven... laten weten niet bereid te zijn aan de uitnodiging gehoor te geven. Uit deze weigering moeten wij helaas afleiden dat de heer A zich niet toetsbaar wenst op te stellen. Dit feit op zichzelf is reeds ondermijnend voor het vertrouwen in de stand der geneeskundigen. Nu ons bovendien nieuwe klachten hebben bereikt, die ernstig en gegrond lijken te zijn, hebben wij besloten om ambtshalve maatregelen te treffen.

Bestuur en directie dragen een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de zorgverlening in het B ziekenhuis. Op grond van de u bekende klachten en de getoonde geringe bereidheid van de heer A om zich toetsbaar op te stellen, geven wij u ter overweging passende maatregelen te treffen teneinde de kwaliteit van de orthopedische zorgverlening in uw ziekenhuis veilig te stellen.’

2.13. Een commissie van deskundigen, ingesteld door het bestuur van de Nederlandse Orthopaedische Vereniging en bestaande uit H, I en J voornoemd, heeft een onderzoek ingesteld naar het functioneren van A. Bij rapport van april 1995 heeft zij onder meer het navolgende geconcludeerd:

‘Tijdens het gesprek met coll. P bleek dat het ziekenfonds ernstig overweegt om de overeenkomst met A te stoppen op grond van de vele klachten die het fonds bereiken. ..

Q, als vertegenwoordiger van de huisartsen in de regio, gaf aan dat 60-70 % van de huisartsen geen patiënten meer verwijzen naar col. A. ...

Uit het dossier en de persoonlijke contacten die de cie. met de verschillende geledingen en instanties gehad heeft moet de cie. tot haar spijt constateren dat de orthopedische praktijkvoering van coll. A teleurstellend is en er geen aanleiding bestaat om te verwachten dat in deze situatie doorslaggevende verbetering zal optreden....

Alle klachten kunnen worden samengevat als patiënt-onvriendelijkheid en onzorgvuldigheid. Coll. A staat als medicus sterk geïsoleerd zodat ook geen sprake is van corrigerende impulsen vanuit de omgeving’.

2.14. In de periode na 19 december 1994 zijn de Stichting meerdere klachten van patiënten gericht tegen A bekend geworden.

2.15. Bij schrijven van 17 mei 1995 heeft de Stichting aan A onder meer het volgende medegedeeld:

‘In zijn vergadering van 3 mei 1995 heeft het bestuur van het ziekenhuis besloten, op grond van de bevindingen van de onderzoekscommissie in bijgaand rapport, de nog bestaande klachtenstroom in 1995 en in aanmerking genomen zijn brief aan u van 19 december 1994, uw verlengde tijdelijke aanstelling per 31 december 1995 niet te verlengen.’

2.16. De Nederlandse Orthopaedische Vereniging heeft A, met name naar aanleiding van het onder 2.13. bedoelde rapport, inmiddels als lid geroyeerd.

2.17. A legt aan zijn vordering ten grondslag dat de Stichting ten onrechte heeft besloten om de met hem gesloten toelatingsovereenkomst per 1 januari 1996 niet te verlengen.

Hij betwist de conclusies van het onder 2.13. genoemde rapport. Volgens hem heeft de commissie de juistheid van de verstrekte informatie niet zelf onderzocht, positieve mededelingen over A geweerd en A in onvoldoende mate in de gelegenheid gesteld op de bevindingen te reageren. Voorts heeft ook de Stichting hem niet in de gelegenheid gesteld om op dat rapport te reageren. Aldus kan het rapport niet als basis gebruikt worden voor de onder 2.15. bedoelde beslissing van de Stichting.

De juistheid van de conclusies van de Inspecteur voor de Volksgezondheid te W, zoals neergelegd in de onder 2.12. genoemde brief wordt eveneens betwist.

Daarnaast merkt hij op dat de Stichting hem, ondanks haar toezegging van 19 december 1994 om hem een laatste kans te geven, daartoe niet daadwerkelijk in de gelegenheid heeft gesteld, nu zij reeds op 17 mei 1995 haar hiervoor onder 2.15 weergegeven beslissing heeft genomen en nu de klachtenstroom waarover de Stichting in die beslissing spreekt gebeurtenissen betreft van voor 19 december 1994. In 1995 zijn er echter geen problemen meer geweest. Hij heeft het nodige gedaan om zijn verhouding jegens patiënten (waaraan in het verleden wel eens iets heeft geschort) te verbeteren. De verhouding met personeel, huisartsen en collega's is thans goed.

Tot slot merkt A op dat als maatstaf voor de beoordeling van de beslissing niet de vraag aan de orde is of de Stichting al dan niet de vrijheid had om niet tot verlenging van de toelatingsovereenkomst over te gaan, maar de vraag of de Stichting de toelatingsovereenkomst op mocht zeggen. Nu de toelatingsovereenkomst in 1990 tijdelijk is aangegaan om de enkele reden dat de Stichting niet in staat was drie orthopedisch chirurgen voor onbepaalde tijd toe te laten en dat beletsel in 1995 niet meer gold (omdat het derde ziekenhuis haar 0,6 functieplaats niet wilde terughebben) is die overeenkomst feitelijk in een overeenkomst voor onbepaalde tijd omgezet. Dat brengt met zich dat opzegging op grond van artikel 19 van de toelatingsovereenkomst slechts mogelijk is indien er sprake is van gewichtige redenen van zodanig klemmende aard dat van het ziekenhuis niet gevergd kan worden de overeenkomst te continueren, van welke situatie in het onderhavige geval geen sprake is. Indien het Scheidsgerecht de primaire vordering niet mocht toewijzen vindt A het niet redelijk dat de financiële gevolgen van de beëindiging van de toelatingsovereenkomst voor zijn rekening blijven. A heeft gedurende 12 jaren in het K ziekenhuis en het door de Stichting geëxploiteerde ziekenhuis overwegend naar behoren gewerkt. Te verwachten valt dat A in de toekomst niet meer als orthopedisch chirurg werkzaam zal kunnen zijn. De oorzaak van de huidige problematiek is mede gelegen in de omstandigheid dat A toen hij in het B ziekenhuis kwam te werken geconfronteerd werd met de situatie dat zijn collega's-orthopedisch chirurg – ondanks zijn bereidheid daartoe – niet met hem wensten samen te werken, zelfs niet bereid waren waarnemingsregelingen te treffen. Daardoor is hij in een isolement geraakt, waarin de Stichting hem nimmer enige steun heeft verleend. Onder die omstandigheden acht hij het redelijk dat het ziekenhuis hem een bedrag van f 500.000,= betaalt bij wijze van schadevergoeding, alsmede een overnamesom voor de praktijk.

2.18. De Stichting stelt zich op het standpunt dat zij, na het uitbrengen van het onder 2.13 genoemde rapport geen andere keus had dan haar beslissing om de toelatingsovereenkomst niet verder te verlengen. De omstandigheid dat zij in december 1994 A nog een allerlaatste kans had aangeboden maakte dat niet anders. Bij die beslissing had zij immers aangegeven dat 'nieuwe ontwikkelingen', 'waaronder begrepen nieuwe informatie over reeds bekende feiten', aanleiding konden geven dit standpunt te herzien. Van nieuwe ontwikkelingen was hier, gelet op de inhoud van het rapport, zeker sprake. Na 19 december 1994 zijn de Stichting voorts nieuwe klachten van patiënten bekend geworden. De omstandigheid dat die klachten deels op handelingen van A in 1994 betrekking hadden maakt dat niet anders. In 1995 is de instroom van klachten van patiënten overigens gewoon doorgegaan. Tot slot wenst een deel van de huisartsen dat hun patiënten niet door A worden behandeld.

De Stichting stelt zich op het standpunt dat A ten onrechte meent dat artikel 19 van de Toelatingsovereenkomst hier van toepassing is. Volgens haar zijn partijen in december 1994 uitdrukkelijk een tijdelijke toelating overeengekomen, zoals ook blijkt uit de hiervoor onder 2.8 en 2.9. weergegeven correspondentie. Het gaat hier daarom over de vraag of de Stichting in redelijkheid heeft kunnen weigeren een nieuwe toelatingsovereenkomst aan te gaan en niet over de vraag of zij een bestaande overeenkomst mag opzeggen.

Voor wat betreft de gevorderde overnamesom is zij bereid op de gebruikelijke condities en wijze de praktijk van A van hem over te nemen, hetgeen door haar reeds voorafgaande aan de procedure is aangeboden. Zij ziet geen aanleiding overigens enige vergoeding te betalen.

3. De bevoegdheid van het Scheidsgerecht

De bevoegdheid van het Scheidsgerecht berust op de tussen partijen gesloten toelatingsovereenkomst en wordt door hen erkend.

4. Beoordeling van het geschil

4.1. De kritiek die A op het onder 2.13. bedoelde rapport heeft geuit brengt, naar het oordeel van het Scheidsrecht, niet mee dat aan de getrokken conclusies geen waarde kan worden gehecht.

Het Scheidsrecht merkt in dat verband op dat aan – naar het oordeel van de commissie geloofwaardige – verklaringen van gehoorde getuigen betekenis kan worden gehecht, ook zonder dat de commissie de juistheid van die verklaringen op alle onderdelen heeft nagetrokken. Dat geldt des te meer indien de betreffende verklaringen, zoals in het onderhavige geval, elkaar over en weer ondersteunen. A heeft ook niet, in ieder geval niet in voldoende mate, aannemelijk gemaakt, dat de aan de commissie verstrekte informatie, geheel of in grote lijnen als onjuist moet worden aangemerkt. De omstandigheid dat andere, niet door de commissie gehoorde personen, (meer) positieve verklaringen over A hadden kunnen afleggen brengt voorts op zichzelf nog niet mee dat de kritiek van de hiervoor bedoelde personen als onjuist moet worden aangemerkt. Ook de omstandigheid dat G niet is gehoord door de commissie brengt niet mee dat de conclusie van het rapport onbruikbaar is. Uit het rapport blijkt immers dat de commissie in haar overwegingen heeft betrokken dat de situatie tijdens de begeleiding van G is verbeterd. Tot slot is het argument dat A niet in de gelegenheid zou zijn gesteld om op de bevindingen van de commissie te reageren onjuist gebleken nu vast is komen te staan dat de commissie aan het einde van het onderzoek uitgebreid met A heeft gesproken.

4.2. Uit dit door vakgenoten van A opgesteld rapport blijkt dat er in het door de Stichting geëxploiteerde ziekenhuis, bij verwijzende instanties, bij het ziekenfonds en bij patiënten zodanig ernstige kritiek bestaat op het functioneren van A, dat er in wezen geen draagvlak meer aanwezig was en is voor een verder functioneren van A als orthopedisch chirurg in het ziekenhuis van de Stichting. De ernst van de conclusie wordt benadrukt door de omstandigheid dat de Nederlandse Orthopaedische Vereniging daarin aanleiding heeft gezien A als lid van deze vereniging te royeren.

4.3. Nu de Stichting voorts sedert 19 december 1994 bekend was geworden met een aantal voor haar nieuwe klachten, heeft zij, mede in het licht van de hiervoor onder 2. weergegeven voorgeschiedenis, waarin herhaaldelijk uitgebreid met A over de tekortkomingen in zijn functioneren is gesproken en mede gelet op de onder 2.11 en 2.12 weergegeven brieven, in redelijkheid kunnen besluiten de verdere samenwerking met A op termijn te beëindigen.

De vraag of hier sprake is van opzegging van de toelatingsovereenkomst (zodat die aan het in artikel 19 neergelegde criterium moet voldoen) dan wel dat het hier het niet aangaan van een nieuwe toelatingsovereenkomst betreft is in het licht van het voorgaande niet relevant. Ook bij toepasselijkheid van artikel 19 van de Toelatingsovereenkomst rechtvaardigt het voorgaande immers opzegging van die overeenkomst.

4.4. Dat betekent dat de primaire vordering van A wordt afgewezen.

4.5. De Stichting heeft zich bereid verklaard aan het subsidiair onder a. gevorderde te voldoen. Het Scheidsrecht zal dit deel van de vordering derhalve toewijzen.

4.6. De vraag is vervolgens of de omstandigheden van de onderhavige zaak grond opleveren voor het betalen van een vergoeding aan A. Daarvan kan sprake zijn indien terzake van de omstandigheden welke tot de opzegging hebben geleid aan de Stichting een wezenlijk verwijt valt te maken.

4.7. In het licht van de hiervoor vastgestelde omstandigheden kunnen de door A naar voren gebrachte omstandigheden niet als zodanig aangemerkt worden, omdat, ook indien A daarin gelijk heeft, hierin nog geen verontschuldiging gevonden kan worden voor de hiervoor besproken gedragingen van A welke tot beëindiging van zijn toelating hebben geleid.

Het onder b. gevorderde wordt derhalve afgewezen.

4.8. Het voorgaande betekent dat het subsidiair onder a. gevorderde op na te melden wijze wordt toegewezen. De vordering wordt voor het overige afgewezen. A wordt als in het ongelijk gestelde partij in de kosten van het Scheidsrecht verwezen.

Overigens draagt iedere partij de eigen kosten.

5. Beslissing

Het Scheidsgerecht stelt het navolgende bindend advies vast:

5.1. Veroordeelt het ziekenhuis om de praktijk van A op de gebruikelijke voorwaarden van hem over te nemen, met dien verstande dat, indien partijen geen overeenstemming over de overnamesom bereiken, deze bindend wordt vastgesteld door een door partijen, dan wel, indien partijen daarover geen overeenstemming mochten bereiken, door de president van de rechtbank te X, te benoemen deskundige, zulks onder bepaling dat de overnamesom binnen een maand na vaststelling door de Stichting op een door A aan te geven wijze aan hem zal worden voldaan.

5.2. Wijst af het meer of anders gevorderde.

5.3. A wordt verwezen in de kosten van het Scheidsgerecht, welke worden begroot op een bedrag van f 11.800,=. Overigens draagt iedere partij de eigen kosten.